

Üniversite Öğrencilerinin Aile Aidiyetinin Aile İçi Şiddete İlişkin Görüşlerine ve Bireysel Özelliklerine Göre Karşılaştırılması

Kübra ARSLAN¹, Hande ŞAHİN², Sibel ERKAL³

Özet

Aidiyet duygusu, kişilerarası bir sistem içerisinde kişinin kendisine ait algısı şeklinde açıklanmaktadır. Ait olma insanın en karmaşık ihtiyacıdır ve insanın doğup büyüdüğü ve ihtiyaçlarının karşılandığı en temel birim olan ailenin bu noktada önemi yadsınamaz bir gerçektir. Bu bağlamda, bu konuda yapılan çalışmaların eksikliği göz önüne alındığında üniversite öğrencilerinin aile aidiyetinin aile içi şiddete ilişkin görüşlerine ve bireysel özelliklerine göre karşılaştırılması önem taşımaktadır. Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin aile aidiyetinin aile içi şiddete ilişkin görüşlerine ve bireysel özelliklerine göre karşılaştırılması amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet ile Aile ve Tüketici Bilimleri Bölümünde 2017-2018 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 421 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Mavili, Kesen ve Daşbaş (2014) tarafından geliştirilen ve 17 maddeden, 2 alt boyuttan oluşan "Aile Aidiyeti Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde standart sapmadan, aritmetik ortalamadan, ikili gruplar için t testinden, ikiden daha fazla grup için ise ANOVA'dan yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular, öğrencilerin %62.7'si daha önceden aile içi şiddete maruz kalmadığını, aile içi şiddet mağduru öğrenciler arasında duygusal şiddete uğradığını belirtenlerin ilk sırada yer aldığını (%15.9), bunu fiziksel şiddete uğradığını belirtenlerin (%15.0) izlediği yönündedir. Öğrencilerin okudukları bölüm, cinsiyet, yaş ve daha önceden aile içi şiddete uğrama durumları ile aile aidiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (p<0.05).

Anahtar Kelimeler: Aile aidiyeti, Aile içi şiddet, Üniversite öğrencisi.

The Comparison of Family Sense of Belonging of University Students According to Their Opinions on Family Violence and Their Individual Characteristics

Abstract

A sense of belonging is explained as the perception of the individual in an interpersonal system. Belonging is the most complex need of human beings and it is an undeniable fact that the family is the most fundamental unit where human beings are born and raised and their needs are met. In this context, considering the lack of studies on this subject, it is important to compare the family belonging of university students according to their views on family violence and their individual characteristics. This study was conducted in order to compare the family belonging of university students according to their opinions on family violence and their individual characteristics. 421 students from 2015-2018

¹Arş.Gör., Kırıkkale Üniversitesi, kbraarslann@gmail.com

²Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, hande_k1979@yahoo.com

³Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, erkalsibel@hotmail.com

academic year participated in the study in Social Services and Family and Consumer Sciences Department of Hacettepe University. In the study, Family Sense of Belonging Scale which was developed by Mavili, Kesen and Daşbaşı (2014) in 2014 and consisted of 17 items and 2 sub-dimensions was used. In the analysis of the data, standard deviation, arithmetic average, t test for binary groups and ANOVA for more than two groups were used. 62.7% of the students stated that they had not been subjected to domestic violence before. Among the students who were victims of domestic violence, those who stated that they were exposed to emotional violence were in the first place (15.9%), followed by those who stated that they were subjected to physical violence (15.0%). It was determined that there was a significant difference between the family violence and the status of family violence in the department, gender, age and the students they studied ($p < 0.05$).

Keywords: Family sense of belonging, Domestic violence, University student.

GİRİŞ

Aidiyet duygusu, kişilerarası bir sistem içerisinde kişinin kendisine ait algısı şeklinde açıklanmaktadır. Ait olma insanın en karmaşık ihtiyacıdır. İnsanın doğup büyüdüğü ve ihtiyaçlarının karşılandığı en temel birim olan ailenin bu noktada önemi yadsınamaz bir gerçektir. Ailenin; bireyin yaşantısında bakım, koruma, üreme ve neslin devamı, sosyalleşme, sosyal destek, ekonomik destek vb. pek çok işlevi vardır. Bu işlevleri sağlıklı bir şekilde yerine getiren aile, bireyin gelişimini de olumlu etkiler. Bu sayede aidiyet duygusu ile geleceğe daha sağlıklı ve umutlu bireylerin yetişmesini sağlar. Aile üyeleri arasındaki bağ ve aidiyet duygusu ile bireyler, pek çok soruna karşı dayanıklılık kazanıp sorunlarla mücadele etme yeteneğine kavuşur. Bu bağlamda, yapılan çalışmalar aidiyet duygusunun bireyin hem psikolojik hem de sosyal işlevselliği ile ilişkili olduğunu ve aidiyet duygusunun yüksek olmasının bireyin işlevselliğini arttırdığını göstermektedir (Hagerty, Williams, Coyne ve Early, 1996). Aidiyet duygusu ile bireyin artan işlevselliği ailenin bütün olarak işlevselliğini de olumlu etkiler. Aksi durumda, aidiyet duygusunun gelişmediğinde, bireylerin suça ve olumsuz davranışlara yönelme riskinin daha fazla olacağı söylenebilir. Bu noktada, bu konuda yapılan çalışmaların eksikliği göz önüne alındığında üniversite öğrencilerinin aile aidiyetinin aile içi şiddete ilişkin görüşlerine ve bireysel özelliklerine göre karşılaştırılması önem taşımaktadır.

Aidiyet Kavramı

Aidiyet denilince akla ilk olarak “ait olma” gelir. Ait olma Türk Dil Kurumu tarafından “ilgilendiren, ilişkin, ilişik, ilgili”; aidiyet ise “ilişkinlik, ilgi” olarak tanımlanmaktadır (TDK). Aidiyet, insanı ilişkilerinde anlamayı önceleyen bir kavram olarak karşımıza çıkar. Kelime anlamı ‘ilişkinlik’, ‘mensubiyet’, ‘ait olma hali’ olan aidiyet, asıl olarak ilişkilendirme ile anlaşılabilir bir kavramdır. İlişkilendirmenin yönü herhangi bir nesneye, insana, topluluğa, etnik gruba ya da sosyal bir kategoriye olabilir (Aslantürk, 2017).

Aidiyet bir başka açıdan bir eklemleme, çıkarılma ya da bütünleşme sürecidir. Ait olunan şeye ilişkin bir bütünleşme çabasıdır. Dâhil olmak, içerilmek gibi benzeri bir takım hissiyatlar ile adeta insan olmanın gereğidir. Buna göre aidiyet bireyi sarmalayan sosyal çevre ile kurulan dolaylı ya da doğrudan ilişkilerde ortaya çıkarak yaşamda

somut örneklerini sunar. İçine doğulan sosyal çevre bireyin benliğinde doğrudan bir aidiyet duygusu inşa ederken, sosyal bir varlık olarak bireyin yaşamı boyunca bilinçli tercihlerinin de bir sonucu olarak inşa edilir. Şu halde aidiyetin koşulları doğumla birlikte gelişen ve olağanlaştırılan sosyal çevreye (etnik kimlik, aile, din, vatan vb. gibi) bağlı olabileceği gibi bireyin bilinçli tercihleri ile şekillenen, güncellenebilen ve değişkenlik arz eden (eğitim, siyaset, ekonomik çevreler, vb. gibi) boyutu da söz konusudur (Alptekin, 2011).

Aidiyet konusuna ilişkin yapılan kapsamlı ve temel çalışmalardan biri, Baumeister ve Leary'nin 1995 yılında yayınlanan "The Need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a Fundamental Human Motivation" adlı makalesidir. Makalede ait olma ihtiyacının temel bir insan güdüsü olduğu vurgulanmaktadır. Baumeister ve Leary (1995) temel güdülerin özelliklerinden yola çıkarak, aidiyetin kişiler arası ilişkilerin kurulmasında, sürdürülmesinde ve geliştirilmesinde etkin olan evrensel bir istek olduğunu öne sürmüşlerdir. Buna göre, aidiyet ihtiyacı evrensel, temel, güçlü ve oldukça yaygın bir insan güdüsüdür ve yüksek derecede psikolojik dayanıklılık sağlamaktadır.

Aile Aidiyeti

Sosyal, fiziksel ve psikolojik gelişimin ilk başladığı yer ailedir. Ailenin bireyin tam bir iyilik halini temin eden temel kurumlardan biri olması onun önemini yaşam boyu devam etmesini sağlar. Bilindiği gibi bireysel gelişimin sosyal, fiziksel ve duygusal boyutu sağlıklı bir yaşamın teminatıdır (Mavili vd., 2014). Bireyin doğumundan itibaren aidiyet duygusunun ilk şekillenmeye başladığı yer ailedir. Aile dışında birey okuluna, arkadaşlarına, işine, mesleğine, içinde yaşadığı topluma da kendisini ait hissetmektedir.

Bebeklik döneminden itibaren diğer bireylerle bağ kurma isteği, nesne ilişkileri kuramı, bağlanma kuramı gibi birçok kuramın ana çalışma konularından biridir. Kurulan bağların ve ilişkilerin olumlu olması, bireyi ve çevresini doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir. Bu bağlamda, olumlu ve kalıcı ilişkiler kurmak, insanların temel ihtiyaçlarından biri olarak değerlendirilir. Ait olma ihtiyacı da tarihsel süreç içinde bu ihtiyaçların en üstüne yerleşmiş, kabulün kazanılması ve reddedilmeden kaçınılması, bireylerin gelişimsel olarak yükselmesine imkan sağlamıştır. Çünkü aidiyet, insanın işlevselliğinin temel bileşenlerindedir ve bu nedenle sosyal kabul görmeyen kişilik özellikleri üzerinde bilişsel, duygusal ve davranışsal sonuçları vardır (DeWall, Deckman, Pond & Bonser, 2011). Aidiyetin, özellikle bu ihtiyacın ilk karşılandığı yer olan aile aidiyetinin kişinin yaşamındaki yokluğu durumunda bir yandan kendisiyle, bir yandan da toplumla olan bağları zayıflar, yabancılaşmaya neden olur (Aslantürk, 2017). Çevresi tarafından kabul gören birey, tüm bu alanlarda sağlıklı bir gelişim süreci geçirirken, tam tersine kabul görmeyen birey bilişsel, duygusal ve davranışsal sorunlar yaşama riski taşımaktadır.

Aidiyet ihtiyacının önemi ve bu ihtiyacın karşılanmamasının duygusal, psikolojik, fiziksel ve davranışsal sonuçlarına odaklanan geniş bir sosyal bilim ve psikoloji literatürü bulunmaktadır (Lewett, Lathlean, Maguire & McMillan, 2007). Nitekim aidiyet duygusu yoksunluğunun birçok olumsuz sonuçları beraberinde

getirdiği yapılan birçok sosyo-psikolojik araştırmalarda da kanıtlanmıştır (Pickett, Gardner & Knowles, 2004). Sevilme, saygı duyulma, fark edilme ve bağlı olma bireyin psikolojik sağlığı için önemli bir temel teşkil ederken, temel bir ihtiyaç olduğu kabulünde aidiyetin yokluğu; reddedilme, soyutlanma ve yabancılaşma duygularını artırarak, bireyin ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmekte, bireyin davranış ve uyum sorunları yaşamasına neden olabilmektedir (Duru, 2007). Konuya ilişkin gerçekleştirilen birçok araştırmaya göre aidiyet ihtiyacının giderilmemesinden kaynaklanan yoksunluk hali; endişe, kaygı, bunalım (Baumeister ve Tice, 1990; Leary, 1990), depresyon (Cockshaw, Shochet & Obst, 2014; Synder, 1994), stres (Baumeister ve Leary, 1995), stres ve ruhsal hastalık (Sargent, Hagerty, Lynch-Sauer & Hoyle 2002), yalnızlık (Peplau ve Perlman, 1982), öfke (Williams, Shore & Grahe, 1998), anti-sosyal davranış (Twenge, Catanese & Baumeister 2001) gibi ruhsal ve fiziksel hastalıklara yol açabilmektedir.

Aile İçi Şiddet

Günümüzde şiddet her alanda olduğu gibi aile içerisinde de artış göstermekte ya da var olan şiddet toplumsal duyarlılık seviyesinin artmasıyla daha fazla gözler önüne serilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (2002) aile içi şiddeti; kendini aile olarak tanımlamış bir grup içerisinde zorlamak, aşağılamak, cezalandırmak, güç göstermek, öfke, gerginlik boşaltmak amacıyla bir bireyden diğerine yöneltilen şiddet davranışı olarak tanımlamaktadır. Vatandaş'a (2003) göre aile içi şiddet, bireylerin öfkelenirilmesi, sindirilmesi, yaralanması, duygusal baskı altına alınmasına yol açan fiziki bir hareket, davranış veya muamele olarak tanımlanmaktadır. Şiddetin içeriği bir yandan dövme ve yaralamadan sakatlamaya, cinsel saldırı, tecavüz ve öldürmeye kadar değişmekte; diğer yandan ise gözle görülmesi, somut olarak saptanması daha güç olan sözlü, duygusal ve zihinsel şiddet eylemlerini kapsamaktadır.

Genel olarak Türk aile yapısında meydana gelen şiddet, aile bireylerinin birbirine ya da bireylerden birinin diğerleri tarafından fiziksel veya duygusal yönden saldırıya uğraması olarak ifade edilmektedir (Kocadaş ve Kılıç, 2012:349). Aile içi şiddet dezavantajlı olan tüm aile üyelerini kapsamaktadır ve bu bağlamda, çoğunlukla kadın olmak üzere eşleri, çocukları, kardeşleri, yaşlıları, bakıma gereksinimi olan engellileri hedef alabilmektedir (Vahip, 2002). Aile içerisinde yaşanan en yaygın şiddet erkeğin eşini ya da birlikte yaşadığı kişiyi dövmesidir. Çünkü şiddet uygulayan kişi kendi özel mekânında toplumsal baskıdan uzakta ve istediği biçimde otoritesini kullanabilmektedir. Özellikle ataerkilliğin yoğun yaşandığı ülkemizde şiddet en çok kadınlara ve çocuklara yönelik uygulanmaktadır (Güler , Tel & Tuncay Özkan, 2005).

Aile içi şiddeti, bireysel nedenler, şiddeti olağan sayma algısı, sosyal nedenler yanında göç, yoksulluk, doğal nedenler, medya, stres saldırganlık, yanlış ilişkiler, aile içindeki huzursuzluk ve alkol vb. madde kullanımı ortaya çıkarmaktadır (Demir Akçer, 2006). Aile içindeki bireylere karşı yöneltilen şiddet nedeniyle kişinin fiziksel, ruhsal, sosyal, cinsel, ekonomik değerleri önemli ölçüde etkilenmektedir.

YÖNTEM

Çalışmanın örneklemini Hacettepe Üniversitesi 2017-2018 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Aile ve Tüketici Bilimleri ile Sosyal Hizmet Bölümlerinde öğrenim gören 421 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri öğrenciler ile yapılan yüz yüze görüşmeler ile anket formunun doldurulması ile elde edilmiştir. Araştırmada kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde; öğrencilerin okuduğu bölümü, yaşını, cinsiyetini, sınıfını, aile gelir düzeyini, aile tipini ve aile içi şiddete maruz kalma durumunu belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise Mavili, Kesen ve Daşbaşı (2014) tarafından geliştirilen 17 maddeden oluşan “Aile Aidiyeti Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin kullanılmasıyla ilgili olarak araştırmacıdan elektronik posta yoluyla izin alınmıştır. Ölçek “tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), tamamen katılmıyorum (1) şeklinde beşli likert tipinde geliştirilmiş olup “Kendilik Aidiyeti”, “Aile Aidiyeti”, olmak üzere iki faktörden oluşmaktadır. Her ikisinin toplamı “aile aidiyeti toplam puanını” vermektedir. Puan arttıkça aile aidiyeti de artmaktadır.

Veriler SPSS 15.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçekte yer alan olumsuz maddeler ters çevrilerek kodlanmıştır. Verilerin analizinde kullanılmak üzere öğrencilerin ölçekten aldıkları toplam puanlar hesaplanmıştır. Veriler bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü anova testi kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistiksel değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi (p) .05 olarak alınmıştır. Çalışmada Cronbach Alpha değeri .734 olarak hesaplanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin bireysel özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya Alınan Öğrencilerin Bireysel Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Grup	f	%
Bölüm	Sosyal Hizmet	282	67.0
	Aile ve Tüketici Bilimleri	139	33.0
Yaş	17-19	157	37.3
	20-22	225	53.4
	23 -25	39	9.3
Cinsiyet	Kız	337	80.0
	Erkek	84	20.0
Sınıf	1	181	43.0
	2	36	8.6

	3	118	28.0
	4	86	20.4
Gelir	Düşük	53	12.6
	Orta	353	83.8
	Yüksek	15	3.6
Aile tipi	Çekirdek	380	90.3
	Geniş	41	9.7
Maruz kaldığı aile içi şiddet türü	Hiçbiri	264	62.7
	Fiziksel	63	15.0
	Duygusal	26	15.9
	Ekonomik	67	6.2
	Cinsel	1	0.2
Toplam		421	100.0

Tablo 1'e göre; araştırmaya alınan üniversite öğrencileri arasında; sosyal hizmet bölümünde okuyanlar (%67,0), 20-22 yaş grubunda olanlar (%53,4), kızlar (%80,0), birinci sınıfta olanlar (%43,0), ailesi orta gelir düzeyinde bulunanlar (%83,8), çekirdek aileye sahip olanlar (%90,3) ve daha önceden aile içi şiddete maruz kalmayanlar (%62,7) önde gelmektedir.

Öğrencilerin aile aidiyeti ölçeğinden almış oldukları toplam puanlara ait betimsel istatistikler Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin aile aidiyeti ölçeğinden almış oldukları toplam puanların dağılımı

<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Mod</i>	<i>Medyan</i>	<i>S.S</i>	<i>En düşük puan</i>	<i>En yüksek puan</i>
421	64.6318	69.00	66.0000	9.19290	17.0	116.0

Ölçeğin genel toplam puanının yükselmesi aile aidiyetinin yüksek olduğu, puanın düşmesi ise aile aidiyetinin düşük olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Öğrencilerin aile aidiyeti ölçeğinden almış oldukları toplam puan ortalamalarının $X=64.6318$ olduğu görülmektedir.

Tablo 3'te üniversite öğrencilerinin aile aidiyeti alt boyutundan aldıkları puanların cinsiyete, bölüme ve aile tipine göre karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin aile aidiyeti ölçeği alt boyutu puanlarının cinsiyete, bölüme ve aile tipine göre karşılaştırılması

Alt Boyut	Cinsiyet	N	Ort.	SS	t	p
Kendilik Aidiyeti	Kız	337	47.4451	5.79543	19.966	.000*
	Erkek	84	44.4762	9.44289		
Aile Aidiyeti	Kız	337	17.9199	4.21619	.012	.912
	Erkek	84	17.2143	3.12808		
Alt Boyut	Bölüm	N	Ort.	SS	t	p
Kendilik Aidiyeti	Sosyal Hizmet	282	46.5248	6.24709	3.148	.047*
	Aile ve Tüketici Bilimleri	139	47.5180	7.72818		
Aile Aidiyeti	Sosyal Hizmet	282	17.6241	4.04255	2.193	.139
	Aile ve Tüketici Bilimleri	139	18.0935	3.99799		
Alt Boyut	Aile tipi	N	Ort.	SS	t	p
Kendilik Aidiyeti	Çekirdek	380	46.9184	6.83744	.001	.972
	Geniş	41	46.2439	6.21201		
Aile Aidiyeti	Çekirdek	380	17.8395	4.15314	1.354	.245
	Geniş	41	17.2195	2.58372		

*p<0.05

Araştırmaya alınan öğrenciler arasında Kendilik Aidiyeti alt boyutunda cinsiyete ve okudukları bölüme göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p < .05$). Tablo 3'e göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre, aile ve tüketici biliminde okuyan öğrencilerin sosyal hizmet bölümü öğrencilerine göre aile aidiyeti daha fazladır.

Öğrencilerin Aile Aidiyeti alt boyutları ile aile tipleri arasında bir fark bulunmamıştır. Ancak çekirdek aileye sahip öğrencilerin aile aidiyetleri geniş aileye sahip öğrencilerden daha fazladır.

Tablo 4. Öğrencilerin aile aidiyeti ölçeği alt boyutu puanlarının yaşa, sınıfa, gelir düzeyine, maruz kalınan aile içi şiddet türüne göre karşılaştırılması

Alt Boyut	Yaş	N	Ort.	SS	F	p
Kendilik Aidiyeti	17-19	157	47.0382	6.33355	4.577	.011*
	20-22	225	47.2578	6.33903		
	23 -25	39	43.7692	9.74264		
Aile Aidiyeti	17-19	157	17.9618	4.94052	.416	.660
	20-22	225	17.7289	3.38752		
	23 -25	39	17.3333	3.35083		
Alt Boyut	Sınıf	N	Ort.	SS	F	p
Kendilik Aidiyeti	1	181	47.5359	6.39575	2.335	.073
	2	36	45.1389	7.09186		
	3	118	45.9237	7.93473		
	4	86	47.4070	5.39145		
Aile Aidiyeti	1	181	17.8840	4.72732	.568	.636
	2	36	17.8056	2.69199		
	3	118	17.3898	4.06577		
	4	86	18.0814	2.61316		
Alt Boyut	Gelir düzeyi	N	Ort.	SS	F	p

Kendilik Aidiyeti	Düşük	53	47.1698	5.32677	.999	.369
	Orta	353	46.9065	6.96581		
	Yüksek	15	44.4667	6.71743		
Aile Aidiyeti	Düşük	53	17.2075	2.61180	1.463	.233
	Orta	353	17.9178	4.23145		
	Yüksek	15	16.5333	2.85023		
Alt Boyut	Maruz kalınan aile içi şiddet türü	N	Ort.	SS	F	p
Kendilik Aidiyeti	Hiçbiri	264	48.4773	5.82177	14.485	.000*
	Fiziksel	63	42.0635	8.99798		
	Duygusal	26	45.4615	4.85988		
	Ekonomik	67	45.6119	6.02760		
	Cinsel	1	39.0000	-		
Aile Aidiyeti	Hiçbiri	264	18.3826	.25037	6.107	.000*
	Fiziksel	63	16.0159	.38832		
	Duygusal	26	18.5385	1.27368		
	Ekonomik	67	16.8060	.31704		
	Cinsel	1	15.000	-		

Araştırmaya alınan öğrenciler arasında Kendilik Aidiyeti alt boyutunda yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p < .05$). Tablo 4'e göre yaş azaldıkça aile aidiyeti artmaktadır.

Öğrencilerin Aile Aidiyeti alt boyutları ile sınıf ve gelir düzeyi değişkenleri arasında bir fark bulunmamıştır. Birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin kendilik aidiyeti en fazla iken, 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin aile aidiyeti en fazladır. Ayrıca gelir düzeyi azaldıkça kendilik aidiyeti de artmaktadır.

Araştırmaya alınan öğrencilerin %62.7'si daha önceden aile içi şiddete maruz kalmadığını belirtmişlerdir. Aile içi şiddet mağduru öğrenciler arasında duygusal şiddete uğradığını belirtenler ilk sırada yer alırken (%15.9), bunu fiziksel şiddete uğradığını belirtenler (%15.0) izlemektedir. Öğrencilerin okudukları bölüm, cinsiyet, yaş, aile tipi ve daha önceden aile içi şiddete uğrama durumları ile aile aidiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$).

Tablo 4'e göre öğrencilerin aile aidiyeti alt boyutları ile aile içi şiddete maruz kalma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<.05$). Aile içi şiddete maruz kalmayan öğrencilerin kendilik aidiyeti daha fazla bulunmuştur. Ölçek alt boyutlarından aile aidiyeti ise en fazla duygusal istismara maruz kalan öğrenciler arasında belirlenmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Aidiyet konusunda Türkiye'de yapılan çalışmalara bakıldığında pek çoğunda aidiyet ihtiyacının ilk karşılandığı yer olarak ailenin öneminin altının çizildiği görülmektedir (Aslantürk, 2017). Aile aidiyetinin belirlenmesi bireyin ailesine karşı farkındalığını arttırmaktadır. Ayrıca aile aidiyetinin daha sonra okula, arkadaş grubuna, mesleğe ya da topluma yönelik hissedilen aidiyeti etkilediğine ilişkin vurgulama yapılması da gerekmektedir.

Çalışmada ölçeğin genel toplam puanının yükselmesi aile aidiyetinin yüksek olduğu, puanın düşmesi ise aile aidiyetinin düşük olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Öğrencilerin aile aidiyeti ölçeğinden almış oldukları toplam puan ortalamalarının $X=64.6318$ olduğu görülmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puanın 17, en yüksek puanın 85 olduğu göz önüne alındığında öğrencilerin aile aidiyetlerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Türkiye'de üniversite eğitimi alan gençlerin toplumsal aidiyetlerini kısmi olarak ortaya koyabilmek amacıyla yapılan alan araştırmasında Konya Selçuk Üniversitesi'nde öğrenimine devam eden 912 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir. Çalışma sonucunda gençlerin aileye karşı hissettikleri bağlılık duygusunun toplumsal aidiyet üzerinde etkili unsurlardan birisi olduğu görülmüştür. Çalışma, bireyin üyesi olduğu topluma karşı hissettiği toplumsal aidiyetin sağlanmasında "aile"nin etkisini ortaya koymasından önem taşımaktadır. Ailenin etkisine ek olarak sosyal gruplara karşı hissedilen aidiyetin de aidiyet alt boyutunun da toplumsal aidiyette olumlu etkisi bulunan unsurlar arasında yer aldığı görülmüştür (Alptekin 2011).

Nasır (2013) tarafından yapılan çalışmada da ailenin psikolojik kontrolü ile aidiyet ihtiyacı arasındaki ilişki retrospektif bir yöntemle incelenmiştir. 284 kişilik bir örneklem grubu üzerinde gerçekleştirilen uygulama sonucunda, gerçekteki aidiyet ihtiyacı ile arzu edilen aidiyet ihtiyacı arasında farklılık bulunan katılımcıların diğer katılımcılarla kıyaslandığında sosyallik eğilimlerinin daha düşük olduğu, aileleri tarafından psikolojik kontrole daha çok maruz kalmış ve ilişkilerinden daha az tatmin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, geçmişte ailesi tarafından psikolojik kontrole maruz kalmanın gerçekteki aidiyet ihtiyacı ve istenen aidiyet ihtiyacının arasındaki farkı

arttırdığı ve aidiyet ihtiyacı tatminini etkilediği bulunmuştur. Ailenin psikolojik kontrolünün, olumsuz değerlendirilme korkusu ve duygusal dengesizlik ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Bu araştırmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin aile aidiyetlerinin okudukları bölüm, cinsiyet, yaş, aile tipi ve daha önceden aile içi şiddete uğrama durumları değişkenlerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre, yaşı küçük olanların diğerlerine göre aile aidiyeti daha fazladır. Bu sonuç kızların ve yaşı küçük olanların aile aidiyetlerinin de yüksek olduğunu göstermektedir.

Aile içi şiddete maruz kalmayan öğrencilerin kendilik aidiyeti daha fazla bulunmuştur. Ölçek alt boyutlarından aile aidiyeti ise en fazla duygusal istismara maruz kalan öğrenciler arasında belirlenmiştir. Bu sonuç, Duygusal istismara uğrayan öğrencilerin aile ile bütünleşme çabası içinde olduklarını düşündürmektedir.

ÖNERİLER

Araştırma sonucunda edinilen bulgulara göre;

- Küçük yaşlardan itibaren okullarda ve medyada şiddetin zararları ve önlenmesi konusunda bilgilerin verilerek farkındalık yaratılması, böylece gelecek kuşakların şiddete maruz kalmadan yaşamalarının sağlanması,
- Aile aidiyet duygusunun tüm bireylere kazandırılması, bu konuda ebeveynlere yönelik programların hazırlanarak uygulanması,
- Türkiye genelinde konu ile ilgili kapsamlı çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

Alptekin, D. (2011). Toplumsal aidiyet ve gençlik: Üniversite gençliğinin aidiyeti üzerine sosyolojik bir araştırma. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Biller Enstitüsü, Konya.

Aslantürk, H. (2017). Tam aileye ve tek ebeveynli aileye sahip üniversite öğrencilerinin aile aidiyetlerinin karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Baumeister, R.F. & Leary, M.R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *The American Psychological Association*, 117(3), 497-529.

Baumeister, R.F. & Tice, D. (1990). Anxiety and social exclusion. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 9, 165-195.

Cockshaw, W.D., Shochet, I.M. & Obst, P.L. (2014). Depression and belongingness in general and workplace contexts: A cross-lagged longitudinal investigation. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 33(5), 448-62.

Demir Akçer Z. (2006). Aile içi şiddete maruz kalan kadınlar, Diyarbakır örneği. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

DeWall, C.N., Deckman, T., Pond, R.S. & Bonser, I. (2011). Belongingness as a core personality trait: How social exclusion influences social functioning and personality expression. *Journal of Personality*, 79 (6), 1281-314.

Duru, E. (2007). Sosyal bağlılık ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması. *Eğitim Araştırmaları Dergisi (Eurasian Journal of Educational Research)*, 26, 85-94.

Güler, N., Tel H. & Tuncay Özkan, F. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı, *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 27, 51-56.

Hagerty, B. M., Williams, R. A., Coyne, J. C. ve Early, M. R. (1996). Sense of belonging and indicators of social and psychological functioning. *Archives of Psychiatric Nursing*, 10, 235-244.

Kocadaş B. ve Kılıç M., 2012. Düşük sosyo-ekonomik yapıdaki kadın ve çocuğun şiddet algısı. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu 1*, 349-359.

Leary, M. R., (1990), Responses to social exclusion: social anxiety, jealousy, loneliness, depression and low self-esteem. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 9, 221-229.

Lewett-Jones T., Lathlean, J., Maguire, J. & McMillan, M. (2007). Belongingness: a critique of the concept and implications for nursing education. *Nurse Education Today*, 27, 3, 210-8.

- Mavili, A., Kesen F.N. & Daşbaşı S. (2014). Aile aidiyeti ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. 14(33).
- Nasır, S. (2013). Origins of individual differences in the need to belong: The role of parental control. *Master Thesis*, Koç University Social Sciences&Humanities, Istanbul.
- Peplau, L. A., Perlman, D., (1982), *Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy*. Wiley-Interscience, New York.
- Pickett, C. L., Gardner, W.L. & Knowles, M. (2004). Getting a cue: The need to belong and enhanced sensitivity to social cues. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30(9), 1095-1107.
- Sargent, J., Williams, R.A., Hagerty, B., Lynch-Sauer, J. & Hoyle, K. (2002). Sense of belonging as a buffer against depressive symptoms. *Journal of the American Psychiatric Nurses Association*, 8(4), 120-9.
- Synder, C. (1994). *The psychology of hope*. Free Press, New York.
- Türk Dil Kurumu. Erişim adresi: <http://www.tdk.gov.tr>
- Twenge, M., Catanese, K. R. & Baumeister, R. F. (2002). Social exclusion causes self-defeating behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, 606-615.
- Vahip, I. (2002). Evdeki şiddet ve gelişimsel boyutu: Farklı bir açıdan bakış. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13(4). 312-319.
- Vatandaş, C. (2003). *Aile ve şiddet: Türkiye’de eşler arası şiddet*.1.Baskı, Ankara, Uyum Ajans.
- Williams, K. D., Shore, W. J. & Grahe, J. E. (1998), The silent treatment: Perceptions of its behaviors and associated feelings. *Group Processes and Intergroup Relations*, 1, 117-141.
- World Health Organization. (2002). World report on violence and health: Summary. Geneva.
http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf